

تاثیر گذاشته و هزینه تولید فیلم، مخصوصا در چند سال اخیر، بسیار بالا رفته است. سینمای مستقل و کم هزینه کاملا نابود شده است. بالاخره برای حضور در یک جشنواره سینمایی باید فیلم تولید شود. از طرفی نوع مدیریت سینمایمان طوری است که به غیر از یکی دو تا از فیلم‌های پر فروش، به بقیه فیلم‌ها حتی فیلم‌های منتقد اجتماعی روی خوشی نشان نمی‌دهد.

کثیران که دبیران جشنواره را از فاکتورهای مهم برگزاری یک جشنواره استاندارد می‌دانند، در ادامه توضیح می‌دهد: دبیر هر جشنواره‌ای باید از یک سطح کیفی مدیریتی و سینمایی برخوردار باشد. داورهای جشنواره نیز همین‌طور به عبارتی مقبولیت عام داشته باشند. در حالی که سال گذشته نام داورهای جشنواره فیلم فجر تا روز هجدهم بهمن، اعلام نشد. به نظر من چنین شرایطی صحبت کردن در مورد استانداردهای برگزاری یک جشنواره عملا کار بیهوده‌ای است.

وی می‌افزاید: فیلم‌ها، داورها و شرایط و مقررات تمام جشنواره‌های دیگر دنیا دو ماه قبل از برگزاری جشنواره مشخص‌اند. اما در جشنواره‌های ما خود برگزارکنندگان آن، مقرراتشان را زیر پا می‌گذارند. مثلا به یک رشته دو تا جایزه می‌دهند، همین‌طوری مصلحتی! و خیلی چیزهای دیگر. همه چیز با مصلحت است. این طوری که جشنواره برگزار نمی‌کنند. در واقع ما اسمش را گذاشته‌ایم جشنواره، در حالی که جشنواره فیلم فجر ما یک دوره برای خودش اعتباری داشت. در دهه‌های شصت و هفتاد جشنواره‌ها یک جدول بزرگ داشتند که چند روز قبل از شروع جشنواره در دست همه بود یا اگر فیلمی در زمان اعلام شده به جشنواره نمی‌رسید، اصلا کنار می‌رفت. در حالی که در یکی از جشنواره‌های اخیر، یکی از فیلم‌ها تازه روز هفدهم، هجدهم به جشنواره رسید و البته وارد مسابقه هم شد! در آن دوران از آن جایی که سینماها جدول داشتند و فیلم‌ها مشخص بود، بلیت فیلم‌ها پیش خرید می‌شد. در حالی که الان بلیت یک سانس را می‌خریم اما تا لحظات آخر نمی‌دانیم بلیت چه فیلمی است! جشنواره‌ای که این برنامه‌ریزی‌های اولیه را نداشته باشد، دیگر نامش جشنواره نیست.

او در ادامه می‌گوید: در شرایطی که مسائل جزئی‌ای هست که اساسا مراعات نمی‌شود و سال‌هاست فراموش شده، نمی‌توان از فاکتورهای اصلی و استانداردهای کلی حرف زد. مثلا کدام یک از جشنواره‌های دنیا را سراغ دارید که به فیلمبردار، صدابردار، طراح صحنه و... جایزه تخصصی بدهند آن هم از طرف پنج، شش نفر که هر کدام فقط یک تخصص برای خودشان دارند اما انتخاب می‌شوند تا برنده تمام حوزه‌ها را اعلام کنند. مثلا افرادی که تخصصشان حوزه دیگری است، می‌خواهند بفهمند که کار دل‌پاک بهتر است یا کار زاهدی؟ نمی‌شود چون خودشان هم نمی‌دانند! خاطرم هست در یکی از جشنواره‌ها، فیلمبرداری یک فیلم جایزه گرفت، اما دلیل برنده شدن آن فیلمبردار، جلوه‌های ویژه آن فیلم بود! در واقع داورها تشخیص نداده بودند که این کار جلوه‌های ویژه بوده و با تاکید بر این که فیلمبردار چطور توانسته این‌گونه فیلمبرداری کند؟! به او جایزه دادند. کثیران در خصوص داوری می‌افزاید: در واقع ما از یک طرف مانند «کن» داور می‌گذاریم، از آن طرف مانند «اسکار» که هفت هزار داور دارد، در حوزه‌ها و رشته‌های مختلف جایزه می‌دهیم. آن هم از سمت چهار نفری که اساسا خودشان، فیلم‌ها و کارنامه کاری‌شان زیر سوال است. آیا در جشنواره‌های استاندارد می‌ماند «کن» که پنج داور دارند، مثلا به موسیقی جایزه می‌دهند؟ حالا نهایت یک نفر هم بابت موسیقی در داورها داشته باشیم. ولی موسیقی کل جشنواره باید با نظر یک نفر انجام شود؟ پس داوری یعنی چی؟ تمام این‌ها را گفتم که بگویم ما مثل «کن» داور می‌چینیم، مثل «اسکار» جایزه می‌دهیم. همه این حوزه‌ها باید در خانه سینما به صورت تخصصی داوری شوند. در حالی که بارها بعد از اهدای جوایز این جملات را شنیده‌ایم که (این‌ها هم باید راضی شوند. برایشان مهم است که یک سیمرغ در خانه داشته باشند!) این دیگر نامش جشنواره نیست، دوره‌ای است. این است ماجرای جشنواره فیلم فجر ما. هیچ کجای دنیا چنین چیزی وجود ندارد.

کیوان کثیران در انتهای اشاره به آخرین جشنواره برگزار شده فیلم فجر می‌گوید: سال گذشته نیز شاهد این بودیم که اساسا جشنواره مورد هیچ استقبالی قرار نگرفت. اکثر بازیگران نیامدند. خیلی از هنرمندان در آن شرکت نکردند و فیلم‌هایشان را ندادند. خیلی‌ها که فیلم‌هایشان را دادند، خودشان حاضر نشدند بیایند. به هر حال شرایط اجتماعی و سیاسی خاصی وجود دارد و امیدی به حل شدن این مسائل وجود ندارد. پس عملا نمی‌شود در مورد استانداردهای برگزاری جشنواره نیز حرف زد.

تا اصطلاحا بتوانند افتخار حضور در آن جشنواره را داشته باشند و برتری‌شان کنار رقیبا مشخص شود. جشنواره فجر هم قطعاً باید این تاثیرگذاری را در آینده سینمای ایران داشته باشد، اگر نداشته باشد به نظرم مهم‌ترین هدف و دستاوردش قطعاً کمرنگ شده است.

امیر قادری:

جشنواره فیلم فجر، در دنیا نمونه دیگری ندارد...

امیر قادری مدیر مسئول و سردبیر کافه سینما، نویسنده، روزنامه‌نگار و از منتقدان سرشناس سینما است. وی با ملاک قرار دادن جشنواره فیلم فجر پیش رو بیان می‌کند: به نظر من جشنواره فیلم فجر، جشنواره خیلی متفاوتی است که در دنیا نمونه دیگری ندارد. استانداردهای آن نیز مربوط به خودش می‌شود که ربطی به استانداردهای بین‌المللی ندارد. فاکتورهای اصلی برگزاری این جشنواره در هر دوره، بستگی به سازمان سینمایی و دولتی دارد که آن را برگزار می‌کند و من ترجیح می‌دهم به جای صحبت در مورد فاکتورها و استانداردهای کلی، در خصوص یک سری اشتراکات جزئی صحبت کنم که در تمام جشنواره‌ها باید رعایت شود.

او در ادامه بیان می‌کند: از آن جایی که کلیات جشنواره فیلم فجر توسط دولت برگزار کننده مشخص می‌شود؛ من فکر می‌کنم که برگزارکننده‌های آن حتماً باید حواسشان به این نکته باشد که در انجام این کلیات و در ایده‌ها، اهداف کلی و برنامه‌هایی که دارند، غرق نشوند و بدانند که وقتی چنین جشنواره‌ای را برگزار می‌کنند باید به جزئیات اجرایی آن نیز توجه به اندازه‌ای داشته باشند. جزئیاتی مثل مسئله پارکینگ، اینترنت، راه‌های دسترسی خبرگزارها به رسانه‌های‌شان، ایجاد فضای ویژه برای افراد سینمایی یا به عبارتی حفظ محیط سالن رسانه از مهمان‌های خارج از حیطه رسانه و سینما و حفظ سطح کیفی آن، احترام گذاشتن به هویت ویژه رسانه‌های مختلف، قرار دادن فضاهای مناسب برای تماشای فیلم‌ها، رعایت زمان بندی برنامه‌ای که از ابتدا اعلام می‌شود و موارد جزئی دیگری شبیه به این موارد. وی خاطر نشان می‌کند: شاید این فاکتورها در برابر آن ایده‌ها و برنامه‌های کلی دولت برگزارکننده جشنواره، کوچک به نظر بیایند اما به نوبه خود مهم هستند و لازم است که برگزارکننده‌ها، این جزئیات را رعایت کنند. ضمن این که همین توجه‌ها باید به سینماهای مردمی نیز برده شود و به اقتضات آن‌ها نیز همچون مسئله پذیرایی ویژه از مخاطبان سینما توجه شود.

امیر قادری معتقد است: در کنار تمام فاکتورهای کلی و جزئی برگزاری یک جشنواره استاندارد، شب‌اختتامیه و اعلام جوایز بسیار حائز اهمیت است. به هر حال هر دولتی هر چقدر هم که یک سری سیاست‌های کلی را برای ارائه بهترین‌ها در نظر گرفته باشد، باید یک سری استانداردهای سینمایی‌ای را در انتخاب جوایز رعایت کند. قرار هم نیست که همه را راضی کند. به هر حال ضمن این که خود نظم مراسم اختتامیه هم یکی از همان نکات ظاهراً جزئی‌ای است که به نظرم نباید در آن ایده‌های کلی فراموش شود؛ برگزاری مراسم اختتامیه و اعلام جوایز آبروی هر جشنواره‌ای است. من کلامی خواهم بگویم که به قول معروف استرانی‌یک بودن جشنواره فیلم فجر و اهمیتش برای دولت‌ها نباید باعث غفلت آن‌ها از این موضوع شود که جشنواره‌ها کنار هم گذاشتن همین فاکتورهای جزئی بوجود می‌آید.

کیوان کثیران:

مثل «کن» داور می‌چینیم، مثل «اسکار» جایزه می‌دهیم!

کیوان کثیران فیلمساز، کارگردان تئاتر، نویسنده، روزنامه‌نگار و منتقد سینما است. او تاکنون داور پنج دوره از جشن‌های خانه سینما، یک دوره رئیس شورای مرکزی انجمن منتقدان و نویسندگان سینمایی ایران و همچنین مدیر ارتباطات و رسانه پنج دوره از جشنواره جهانی فیلم فجر بوده و در حال حاضر مدیر روابط عمومی خانه سینما است.

کیوان کثیران در خصوص فاکتورهای برگزاری جشنواره استاندارد می‌گوید: عوامل بسیاری در شکل‌گیری یک جشنواره دخالت دارند. از معادلات اجتماعی گرفته تا معادلات سیاسی و شکل مدیریت و اداره سینما در این برگزاری دخیل‌اند. فاکتورهای برگزاری یک جشنواره استاندارد، بسیار گسترده است. متأسفانه برای ما تمام این معادلات به قدری پیچیده شده و بعضی‌ها ایشان گره کور خورده که نمی‌توانیم از این فاکتورها برای جشنواره فیلم فجر خودمان مثال بزنیم.

او در این خصوص ادامه می‌دهد: به هر صورت شرایط سیاسی اجتماعی ما شرایط دشواری است. از طرفی شرایط اقتصادی نیز به شدت پیچیده شده است. این تورم و گرانی روی تولید سینما

مشخص است که قرار است چه کاری انجام دهد. یقیناً اگر در طول برگزاری یک جشنواره از شخصی‌کاری و شخص‌محوری دور شده و مدیریت جمعی لحاظ شود، آن جشنواره خود به خود شکل می‌گیرد. در واقع می‌توان گفت که ساختار مدیریت استحقاقی و ساختار مدیریت جمعی فاکتورهای اولیه در برگزاری جشنواره‌های استاندارد، هستند. البته من به شخصه معتقدم فاکتوری که بیش از هر چیز دیگری در این امر حائز اهمیت است، مخاطب‌شناسی است.

وی افزود: جشنواره فیلم فجر یک جشنواره خاص است، به عبارتی بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی است، مخاطبین خاص خودش را هم دارد. پس باید در مخاطب‌شناسی، آسیب‌شناسی شود. این آسیب‌شناسی در مخاطب‌شناسی نیز بسیار حائز اهمیت است و از طریق آن می‌توان پی برد چگونه می‌شود عموم مردم را به حضور در آن جشنواره تشویق کرد تا با حضورشان هم سهمی در برگزاری جشنواره داشته باشند و هم باعث شوند با عظمت بیشتری برگزار شوند نه این که باعث شوند که مخاطبان حتی فیلم‌هایمان را نبینند.

صبوری افزود: حضور نگاه‌های مختلف، فاکتور دیگری است که در برگزاری یک جشنواره استاندارد حتماً باید به آن توجه داشت. به همین منظور باید تنوع‌های مختلف تفکری و همچنین تنوع‌های مختلف در ژانر فیلمنامه‌ای، لحاظ شود. اصول برگزاری جشنواره‌های استاندارد عموماً رعایت همین نکات است که کمک می‌کند تا جشنواره در مسیر خودش حرکت کند.

داوود صبوری در پایان می‌گوید: آخرین نکته‌ای که به نظرم موجب برگزاری مطلوب‌تر یک جشنواره می‌شود، فرصت‌هایی است که می‌تواند تبدیل به نقطه قوت جشنواره شود. این فرصت‌ها همان کارگردان‌های اولی یا به اصطلاح همان بخش نگاه نوست که باید بیشتر دیده شوند. خوشبختانه این نکته از سال گذشته شروع شده و من شنیده‌ام که امسال نیز خیلی بیشتر شده است. ما باید تا می‌توانیم به اولی‌ها میدان دهیم. این روندی است که سال‌هاست در جشنواره‌های خارج از کشور اجرا می‌شود و همه ساله چندین نفر کارگردان اولی را به جامعه سینمایی معرفی می‌کنند که آن افراد به راحتی می‌توانند یک بار فرهنگی‌ای را از روی دوش آن کشور بردارند و به نسل جدید تبدیل شوند. یقیناً هر اندازه که در جشنواره فجرمان به فیلم اولی‌ها بیشتر بها داده شود، به همان میزان کمک خواهد شد تا خود جشنواره بهتر بتواند در ریل خودش حرکت کند.

ابراهیم اصغری:

هیچ چیز مهم‌تر از دستاوردهای یک جشنواره نیست

ابراهیم اصغری نویسنده و از تهیه‌کنندگان پیشکسوت سینمای ایران است که برخی از آثار وی در جشنواره‌های گذشته فیلم فجر حضور داشته‌اند. از این آثار می‌توان به حضور فیلم سینمایی «تک‌تیرانداز» به کارگردانی علی غفاری در سی و نهمین و فیلم سینمایی «شماره ۱۰» به کارگردانی حمید زرگرزاد در چهل و یکمین جشنواره فیلم فجر اشاره کرد.

ابراهیم اصغری می‌گوید: فاکتورهای بسیاری برای برگزاری یک جشنواره استاندارد وجود دارد که باید رعایت شوند. از ابتدایی‌ترین این فاکتورها سالن‌های محل برگزاری جشنواره است که باید استاندارد و باکیفیت باشند. دوم این که فیلم‌هایی که برای جشنواره انتخاب و برای مخاطبین آن ارائه می‌شوند، باید فیلم‌های باکیفیت و تاثیرگذاری باشند، نه این که صرفاً قرار باشد این فیلم‌ها اعدادی را پر کنند. قطعاً کیفیت فیلم‌هایی که در یک جشنواره شرکت می‌کنند، مهم‌ترین و ماندگارترین اثر هر جشنواره‌ای است. بعد از آن نیز دبیر و مجریان جشنواره و اصطلاحاً حواشی مختلفی که در جشنواره به آن پرداخته می‌شود، از اهمیت بسیاری برخوردار است.

وی ادامه می‌دهد: هیچ چیز مهم‌تر از دستاوردهای یک جشنواره نیست. برای مثال ما باید ببینیم که یک جشنواره سینمایی چه تاثیر مطلوبی بر سینمای کشورمان می‌گذارد، چه برای سینمای همین سال و چه بر آتیه سینمای کشور. اصغری معتقد است: جشنواره فیلم در واقع محل داوری و اولین و بهترین نمایش اصطلاحاً فیلم‌های منتخبی است که به تصور هیئت انتخاب و مجریان برگزاری جشنواره، بهترین فیلم‌های آن سال هستند. چه در جشنواره داخلی چه جشنواره‌ای که بخش بین‌الملل هم دارد. همه این‌ها قرار است دست به دست هم دهند تا فیلم‌ها به نمایش درآمده، ارزیابی و داوری شوند تا در آینده سینما تاثیرگذار باشند و این مهم‌ترین نگاه و هدف هر جشنواره‌ای است. جشنواره فیلم فجر هم قطعاً باید به این موضوع اهمیت دهد. چرا که از نشانه‌های اعتبار خیلی از جشنواره‌های بین‌المللی، هدایت فیلم‌ها به سمت فاکتورهای آن جشنواره‌هاست. یعنی فیلم‌ها بر اساس نگاه و موازین آن جشنواره‌ها تولید می‌شوند